

ПО 03 Художнє формотворення

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В2 Дизайн
Освітня програма	Дизайн
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	I курс, осінній семестр - очна (денна)
Обсяг дисципліни	4 кредити ЕКТС/120 год. (лекції – 30 год., практикуми – 30 год., СРС – 60 год.)
Семестровий контроль	залік
Розклад занять	roz.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу	к.т.н., доцент кафедри ТПВ, Васильківська Олена Іванівна, vas.ilonka7@gmail.com к.т.н., доцент кафедри ТПВ, Хмілярчук Ольга Іларіонівна, oilar@ukr.net
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=8240

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Основним завданням вивчення дисципліни є дизайну як художньо-конструкторської проектної діяльності, сучасними та класичними техніками й технологіями художнього конструювання дизайн-об'єктів різних сфер життєдіяльності

Мета дисципліни — підготовка фахівця з високим рівнем художньо-дизайнерської майстерності, формування гармонійно розвинутого з індивідуальною творчою думкою спеціаліста для самостійного креативного вирішення завдань дизайнерської діяльності, розвиток здібностей до абстрактного й об'ємно-просторового мислення, формування проектного мислення в цілому.

Предмет дисципліни — принципи та методи створення площинних і об'ємно-просторових форм виразними засобами графічного й просторового конструювання.

В результаті опанування навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати наступні результати:

знання: правильно визначати методи та засоби виявлення й відображення графічної пластики композиційного рішення, пластики (рельєфу) поверхні; коректно користуватися виразними можливостями проектно-графічних засобів для створення площинних та об'ємно-просторових композицій;

вміння: володіти прийомами графічної та пластичної розробки поверхні та її трансформації в об'ємні елементи, працювати з проектним матеріалом, фактурою, рельєфом, об'ємом; розробляти варіанти зображення з використанням різноманітних графічних та пластичних прийомів; практично застосовувати методи та засоби гармонізації при моделюванні різних типів дизайн-об'єктів із заданими властивостями;

навички: творчого застосування знань принципів художнього конструювання, сприйняття та аналізу об'ємної форми, особливостей пластичних технологій та професійного реалізації їхніх виразних можливостей у дизайн-проектванні.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 09 Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 02 Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну.

ФК 05 Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 07 Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.

ПРН 10 Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі.

ПРН 12 Дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності.

ПРН 18 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення цієї дисципліни необхідне засвоєння наступних дисциплін: «Колір та кольоровідтворення», «Аналітичний рисунок», «Живопис».

Дисципліна забезпечує подальше вивчення професійних дисциплін: «Теорія дизайну», «Основи композиції», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 1. Дизайн та конструювання акцидентної продукції», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 3. Дизайн та конструювання паковань і етикеток», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 2. Дизайн та конструювання друкованої книги», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 4. Дизайн та технології виробництва реклами», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Курсова робота», а також проходження виробничої і переддипломної практик та виконання дипломного проектування.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Основи дизайну. Принципи формотворення в дизайні.

РОЗДІЛ 2. Пластика поверхні: текстура, фактура.

РОЗДІЛ 3. Об'ємно-просторова пластика: рельєф, об'єм.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Іттен Йоганнес. Наука дизайну та форми. Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах / Йоганнес Іттен. Пер. із нім. Сергій Святенко. Київ : ArtHuss, 2021. 136 с.
2. Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., О. Й. Лясковський. Основи об'ємно-просторової композиції. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 212 с
3. Сучасні технології дизайн-діяльності : навч. посіб. / О. О. Сафронова. – Київ: КНУТД, 2019. – 208 с.
4. Бейрнум Майкл. Now You See It and Other Essays on Design. Видавництво «Princeton Architectural Press», 2017. 240 с.
5. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям / Наталя Удріс-Бородавко. Київ : ArtHuss, 2023. 204 с.
6. Арт-ідеї. Школа образотворчого мистецтва / Ф.Вотт; Пер. з англ.. В.Наливаної. – К.: Країна Мрій, 2007.– 288 с.: ілл.
7. Paul Jackson Folding techniques for designers (From sheet to form) Видавництво: Laurence King Publishing, London, 2011, — 224 с.
8. Jun Mitani Curved-folding origami design Видавництво: Taylor & Francis Group, LLC, 2019 — 102 с.
9. Owen Gildersleeve Paper Cut (An Exploration into the Contemporary World of Papercraft Art and Illustration) Видавництво: Rockport Publishers/ Beverly. Massachusetts 01915-6101, 2014. — 192 с.
10. Paul Jackson The Pop-Up Book Видавництво: An Owl Book/New York, 1996. — 162 с.

11. *Papier-Phantasierv; Anregungen zum plastischen Gestalten* / Horst Schubert. - Ravensburg: Maier, 1992. — (Ravensburger Creativ).

Допоміжна література:

1. Костенко Т.В. *Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник*. Харків: ХДАДМ, 2003. 256 с.
2. Тарара А.М. *Проектування і конструювання об'єктів техніки: навчальний посібник* / Тарара А.М.К. : КОНВІ ПРИНТ, 2019. 144 с.
3. Боднар І. Р. *Паперопластика*. — Тернопіль—Харків: Ранок, 2011. — 96 с. — (Серія «Шкільний гурток»).
4. Руденченко А. А. *Вступ до спеціальності; дизайн. Модуль 2: навч. посіб.* / А.А. Руденченко. — К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. — 88 с.
5. Даниленко В.Я. *Основи дизайну: підручник*. — Харків: ХДАДМ, 2003. — 320 с.
6. Зарічна О. В. *Студія екологічного дизайну*. — Тернопіль-Харків: Видавництво «Ранок», 2010. — 128 с — (Серія «Шкільний гурток»)
7. Чен Н.В. *Нетрадиційні техніки зображення: Навчально-методичний посібник*. -Харків: Скорпіон, 2007.- 48 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Основні методи навчання для лекційних занять — пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний — одержання знань з електронних презентацій, навчально-методичної літератури, сприйняття та осмислення наведеної інформації, фактів, оцінок, висновків. Поряд з тим використовується наочний метод, де джерелом знань є презентації наочних прикладів опрацювання інформації, демонстрація відеороликів. Також при виконанні окремих практичних завдань застосовується репродуктивний метод, тобто завдання виконуються за рекомендаціями на прикладах для засвоєння і відтворення засвоєваних знань. Зазначені вище методи разом сприяють формуванню знань, навичок і вмінь у студентів, формують основні розумові операції — аналіз, синтез, узагальнення; методи орієнтовані на пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізації базових знань, необхідних умінь і навичок; на вивчення нового матеріалу; на конкретизацію та поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного. Під час навчання та для оперативної взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних занять). Рівень опанування матеріалу визначається викладачем за результатами захисту кожної практичної та самостійної (творчої) роботи.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ ТА ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ

РОЗДІЛ 1. Основи дизайну. Принципи формотворення в дизайні.

Тема 1.1. Вступ. Предмет і завдання дисципліни. Основні поняття і термінологія. Види дизайну. Специфіка дизайнерської діяльності.

Тема 1.2 Елементи й принципи дизайну. Єдність форми та змісту у художньому конструюванні. Образність як один із головних елементів дизайнерської розробки нових форм. Цілісність форми.

Тема 1.3 Точка, лінія: конструкції, властивості.

Тема 1.4 Види форм, властивості. Площинні фігури: види, генеза, змістове наповнення.

Тема 1.5 Графічна трансформація простору аркуша. Оп-арт. NOTAN.

РОЗДІЛ 2. Пластичні композиційні засоби: текстура, фактура.

Тема 2.1. Макетування в дизайні: види, призначення. Основи пластичного моделювання в дизайні. Засоби паперової пластики в дизайнерських практиках.

Тема 2.2. Пластична трансформація поверхні: фактура. Види фактурних поверхонь та їхнє застосування в проєктах.

Тема 2.3. Аплікація, колаж, асамбляж. Витинання (вирізування): види, призначення. Принципи застосування в дизайнерських розробках.

Тема 2.4. Трубочасті структури, торцева аплікація: види, призначення. Принципи застосування в дизайнерських проєктах.

Тема 2.5. Тиснення, плетіння: види, призначення. Принципи застосування в дизайнерських проєктах.

РОЗДІЛ 3. Об'ємно-просторова пластика: рельєф, об'єм.

Тема 3.1. Пластична трансформація поверхні: рельєф. Складчасті структури: види, призначення. Принципи застосування в дизайнерських проєктах.

Тема 3.2. Трансформація площини в об'ємну форму (проріз, надріз, згин).

Тема 3.3. Трансформації площини в об'ємну форму: основи рор-уп макетування об'єктів дизайну.

Тема 3.4. Принципи та методи конструювання розгортки об'ємних форм.

ПРАКТИКУМИ

ПР 1. Трансформація простору аркуша (графічна інтерпретація).

Ознайомлення з принципами організації рельєфу, об'єму, простору точкою та лінією з різним візуальним ефектом. Виконання графічних фронтальних композицій із застосуванням точки та лінії.

ПР 2. Форма/контрформа, позитивний/негативний простір. NOTAN.

Виконання творчого завдання з формування абстрактної (геометричної) та образної (сюжетної) композиції методом NOTAN.

ПР 3. Пластика поверхні: фактурна карта.

Розробка карти фактурних форм шляхом трансформації суцільного аркуша паперу.

ПР 4. Ритмічна розробка фактури поверхні.

Виконання творчого завдання з формування фактурної поверхні ритмічним повторенням елементів.

ПР 5. Трансформація поверхні згинами (складчасті структури).

Виконання рельєфних структур шляхом трансформації суцільного аркуша паперу ритмічним повторенням згину.

ПР 6. Пластика форми: рельєфна карта.

Розробка карти рельєфних форм із застосуванням різних видів трансформації паперу.

ПР 7. Трансформація аркуша (надріз). Решітки (sliceform).

Створення об'ємної конструкції з елементарних модульних елементів з надрізами.

ПР 8. Трансформація площини аркуша (основи рор-уп макетування).

Виконання базових конструкцій 3D елементів поєднанням прорізу та згину (основи рор-уп).

ПР 9. Трансформація площини аркуша (генерації).

Виконання базових конструкцій 3D елементів повторенням прорізу та згину.

ПР 10. Трансформація площини аркуша поєднанням прорізів та згинів.

Створення рельєфної ритмічної композиції застосуванням декількох згинів та багаторазовим повтором рор-уп модуля (мотиву).

6. Самостійна робота студента

Для ефективного засвоєння матеріалу студенти виконують такі види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять (з аналізом лекційного матеріалу); виконання практикумів; підготовка до заліку.

Студенти самостійно поглиблюють теоретичні знання за тематикою лекційного матеріалу, а також в межах самостійної роботи доопрацьовують завдання практикумів, що розпочаті на аудиторних заняттях.

Теоретичний матеріал	СРС
РОЗДІЛ 1. Основи дизайну. Принципи формотворення в дизайні	2
РОЗДІЛ 2. Пластичні композиційні засоби: текстура, фактура.	2
РОЗДІЛ 3. Об'ємно-просторова пластика: рельєф, об'єм.	2
Всього годин СРС на вивчення теоретичного матеріалу	6
Практикуми	
ПР 1. Трансформація простору аркуша (графічна інтерпретація).	4
ПР 2. Форма/контрформа, позитивний/негативний простір. NOTAN.	2
ПР 3. Пластика поверхні: фактурна карта	8
ПР 4. Ритмічна розробка фактури поверхні.	4
ПР 5. Трансформація поверхні згинами (складчасті структури).	4
ПР 6. Пластика форми: рельєфна карта.	8
ПР 7. Трансформація аркуша (надріз). Решітки (sliceform).	6
ПР 8. Трансформація площини аркуша (основи рор-уп макетування).	4
ПР 9. Трансформація площини аркуша (генерації).	4
ПР 10. Трансформація площини аркуша поєднанням прорізів та згинів.	4
Всього годин СРС на опрацювання практичного матеріалу	48
Підготовка до заліку	6
Всього годин СРС	60

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекцій та практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання лабораторних робіт та тематичних завдань.

Усі практичні (творчі) роботи виконуються студентом самостійно.

У разі виявлення схожості робіт з чужими розробками та презентування студентом їх як власних буде вважатися порушенням академічної доброчесності (плагіатом), роботи студенту не зараховуються.

Студенту можуть бути нараховані заохочувальні бали (до 10 балів) за оригінальний підхід та використання нестандартних прийомів при виконанні практичних (творчих) робіт.

Усі перескладання здійснюються відповідно до регламенту затвердженого у КПІ ім. Ігоря Сікорського.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання результатів навчання виконується згідно «Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Поточний контроль: перегляд практичних і самостійних (творчих) робіт з обговоренням та оцінюванням здійснюється на всіх етапах практичних занять, що проводяться в аудиторіях. Результати поточного контролю заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Результати календарного контролю заносяться у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

Семестровий контроль: залік.

Оцінювання практикумів та творчих робіт

№ роботи	Максимальна кількість балів (виконання та захист)	№ роботи	Максимальна кількість балів (виконання та захист)
ПР 1	10	ПР 6	15
ПР 2	8	ПР 7	10
ПР 3	12	ПР 8	4
ПР 4	12	ПР 9	4
ПР 5	10	ПР 10	15
1 календарний контроль (8 тижднів навчання)	Виконання та захист ПР1, ПР2, мінімум 10 балів		
2 календарний контроль (15 тижднів навчання)	Виконання та захист ПР3-ПР9, мінімум 44 бали		
Сума балів за семестр		100	

Умови допуску до семестрового контролю: виконання всіх практикумів (творчих) завдань.

На останньому за розкладом занятті в семестрі викладач проводить семестровий контроль, під час якого студентами презентуються всі виконані практичні (творчі) завдання, оформлені належним чином. Поточні пошукові ескізи варіантів вирішення завдань надаються також.

Критерії оцінювання робіт:

- відповідність виконаної роботи темі та умовам завдання;
- вміння компоувати складові композиції;
- якість графічної подачі, охайність виконання;
- якість макетування;
- оригінальність художньо-образного рішення.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно

64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти регулюється «Положенням про визнання в КПІ ім. І. Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті» (<https://osvita.kpi.ua/node/179>), згідно з яким визнання результатів навчання проводиться, як правило, до початку семестру. Освітній компонент може бути зарахований частково за результатами подання документів (сертифікатів) про проходження професійних курсів/тренінгів, онлайн освіти тощо за тематикою освітнього компонента.

Опис матеріально-технічного та інформаційного забезпечення дисципліни

Дисципліна повністю забезпечена лекційними аудиторіями з сучасною технікою для проведення як лекцій у формі презентацій. так і практичних занять.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом, к.т.н., доцентом, Васильківською Оленою Іванівною,
к.т.н., доцентом, Хмілярчук Ольгою Іларіонівною,

Ухвалено: кафедрою ТПВ (протокол № 17 від 25.06.2025 р.)

Погоджено: Методичною комісією ВІПІ, протокол № 12 від 30.06. 2025 р.

Сидабус зі змінами

Ухвалено: кафедрою ТЛВ, протокол № 2 від 10.09.2025 р.

Погоджено: Методичною радою ВПІ протокол № 1 від 03.10.2025 р.